

kérlek szépen, ha találkozol a Gyulafehérvári Hírlap szerkesztőjével, a szent Gergely-rend lovagjával, sugd meg neki, hogy a ki így beszél, az már nem gyakorlati, hanem elvi ellensége a kath. körnek, s ha máskor megengedi, hogy lapjában ilyen cikkeket megjelenjenek, mert nem ő írta bizonyos —, hagyja meg a cikkirónak, hogy olvassa el a kath. kör alapszabályait. Együttal mond meg azt is, hogy milyen szép számmal léptek be kath. körünkbe protestáns testvéreink.

Volna pár szó a hazug jelszavak ellen is. Az a nagy hibája a legtöbb embernek, hogy nem gondolkodik, hanem jöhíszeműleg fut a jelszók után, anélkül, hogy a szót logikájának késhégyére venné.

A magyarság ügyét, a felekezeti és társadalmi békét féltik tőlünk.

Eszembe jut az 1789-iki esztendő, mikor jó Görög Demeter és keresek Sámuel a „Hadi s más nevezetes Történetek” szerkesztői pályázatot hirdettek a magyar nyelv művelése szükségének kérdéséről. A felelők között találkozott egy, aki 16 cikkben azt bizonyította, hogy a magyar nyelvnek folyamalba hozásából az egész haza törvényeinek és szabadságának veszedelme elkerülhetetlenül be fog következni.

Na hát így védik most is ellenünk saját véreink a helybeli társadalmi és felekezeti békét. Milyen pompás lett volna, ha együttal a magyar haza függetlenségét, az önálló vámtérületet, s a cukor-répa adómentességének kérdését is felvették volna mentő akciójuk programjába a kath. körrel szemben! Hajlandó vagyok önök ellen Bacsányi szavait idézni, a ki t. i. a Magyar Muzeumban visszafelel a fenti mély politikai belátású férfiaknak e képpen:

„Csodálkozni fognak idővel (ha a józan ész a szánt szándékkal való vakoskodáson és a hazának igaz szeretete a

melékes tekinteteken valahára csakugyan győzelmet vehetend), csodálkozni fognak majd jobb időben születendő maradéknak, miként találhatott ennyi akadályt, ennyi ellenséget egy oly világos igazság, a melyről csak kételkedni is szemebetűnő tudatlanság.” Tőlünk féltik a magyarság ügyét, tőlünk katholikusköztől? Hát ezek közül az urak közül egyiket vagy másikat hosszú becsületes munkájuk, melyet a kath. ügy érdekében végeztek, arról győzte meg, hogy a kath. intézmények bontói a magyar társadalomnak s a magyarságnak? Na akkor én mindennap kérem fogom a jó Istent, ne engedje megérnem fűrtjeim öszbecsavarodását, nehogy én is e keserű tapasztalatra jussak, inkább haljak meg most ifjan, hitembe vetett illúziómmal. Egy intézmény, melynek bevallott, határozott célja a felekezeti türelmetlenség, a magyarság szétozása, a béke megbontása, az intézménynek szükségképi következménye lesz a felekezetek harca, a társadalmi béke felbomlása, s a nemzeti intenzivizálás gyengülése. A mely egyesülés nem azt tűzte ki célul, hanem más egyebet, annak legfennebb esetleges eredménye lehet a bomlás. Na, hát ne féljenek a magyar társadalom esetleges megoszlásától sem. Mert az kétségtelen ugyan, hogy akár a guttaifőtétek, akár az inaszakadtak kört alakítanak, az már bizonyos megoszlást jelent. Azt meg már Eötvös József br. megírta „A XIX. század urakodó eszméi”-ben, hogy a XIX. század három mozgatója: egyenlőség, szabadság és nemzetiség ellentétben áll egymással, s ellentétben a modern állammal. A szabadság eszméje ellenkezik az egyenlőségével, a nemzetisége mind a kettővel. Sőt saját egyéniségem szabad kifejlődése is szembe állít bizonyos értelemben a társadalom érdekeivel és korlátaival. Hát ilyen nagy általánosságban beszélhetünk talán megoszlásról. De kérdés, hogy a

megoszlás mennyiben jelenti egyuttal az erők gyöngülését, mennyiben üt léket a társadalom testén? Miből áll minden társadalom? Családokból. Azután a családok közül 4—5 alakít egy kört, klikket. Fejérek, Feketék, Sárgák, Zöldek képezik az egyik klikket; Kurták, Vastagék, Vékonyék, Hosszúék a másikat. És így tovább. Ez így van Pesten, Berlimben, Pekingben, Mucsán s Gyulafehérvárt. Minél több család kerül egy klikkbe, annál élénkebb a társadalmi élet. Most már mondják meg, hogy ha a kath. kör megkezdí működését, a mi az alapszabályokban körvonalozva van: felolvasásokat, ünnepélyeket rendez, kaszinót alakít, ha a tagok újságot olvasnak, biliárdoznak, táncolnak, vajjon ezzel melyik két család közé fognak éket ütni? Vajjon kiben fogja a személyi kiválóság, a jellem, a becsület iránti tisztelettelterontani? Van nekem egy-két kalvinista jó barátom is. Mennyiben fog most már a kath. kör az irántuk érzett barátságom változtatni? Nagy tisztelője vagyok Fischer főrabbinak. Szeretném tudni, hogy mennyiben fogja a kath. kör e nagybecsülésemet átalakítani? és mennyiben pl. az önökét X. vagy Y-nal szemben? Hát ha a társadalmat összetartó erőket nem érintjük, mit bontunk meg akkor? Ha az erőket nem bántjuk, hogy bomolhatik meg a társadalom? S ha a társadalmat nem zavarjuk, mennyiben erőltetjük a magyarságot? Tisztelt Uraim, társadalmi intézmények elbírálásánál nem elégséges okot és okozatot csupán markunkba fogunk, s akár összeillenek, akár nem, egymásba csapunk, mert a társadalom működésének törvényei nem egyeznek a természet törvényeivel, hol az ok és okozat közötti kapocs szükségképeni. A nap feljön az égbe, tehát világosság lesz, ez szükségképeni kapocs. De a társadalom tüneményeinél külön kell mérlegelni okot, okozatot,

— A gyermek igazat beszél!
— Igazat beszél? — kiáltott Kálozdy még jobban fölgerjedve. — hát ki az oka annak, hogy szegény gyermekünk nyomorék? Még világra sem jött a szerencsétlen, s már nyomorekká tette a te hiúságod. Gondolj csak vissza a multra! Nem összetett kezekkel esekteltem-e előtted, hogy hagyj föl örült sportjaiddal és természetellenes öltözködéseddél? A divat hóhortja járta át könnyelmű lelkedet! Mi volt neked az anyaság érzete? Egy utalt teher, egy gyűlöletes állapot, melytől miclőbb szabadúlni óhajtottál! Bekövetkezett az az idő is. Megszabadultál. S az eredmény az volt, hogy drága gyermekünk, első szerelmünk édes záloga, nyomorekon jött a világra! Ó, az igazságos Isten ezt nem bocsátja meg neked soha!

Kálozdy né hidegen egy szembunyorítás nélkül hallgatta végig a már sokszor hallott vádakat, aztán nyugodtan felelt reá.

— Kérlek, mondj már valami újat is. Ezt nagyon sokszor elmondta már!

— Elmondom még egyszer is! hallani fogod vádjaimat mindig, halálom órájáig.

— Azzal nem segítsz rajta. Inkább vinnéd el a gyermeket valami intézetbe. Ott talán segíthetnének rajta, vagy pedig . . .

Vagy? Azt hiszed tán elpusztulni engedem? Az intézetet is csak azért ajánlod, hogy ne lásd szemed előtt a szegényeséget, ki élő szemrehányásként küszik előtted a földön! De ne félj, nem sokáig fogod látni! Készítsd elő a gyermek holmiját, holnap elutazom vele.

Azzal sarkon fordult, s egyenesen a cselédszoba felé sietett. A szegény nyomorék Palika a jó dada ölében játszadozott egy törött lábú kis ólomkatonával, melyet úgy látszik kidobtak a Pista öcsese ezredéből, mint hasznavehetelent. Jó volt neki az is. Az is épen olyan nyomorék kis katona volt, mint ő maga.

Kálozdy erősen fölízgatva nyitott be a cselédszobába, gyorsan ölébe vette a kis Palikát, szendélyesen szorította szívéhez és csokjaival halmozta el, miközben gyöngéden sutogta:

— Ó, én édes-édes drága gyermekem!

A szép gyermek bánatos mosolyal nézett apjára, s esőndes komoly hangon szólt:

— Édes apa szereti a nyomorék Palikát?

— Mintha a szívébe markolt volna egy durva kéz. Kálozdy szemeit könny futotta be s csak annyit tudott szólni:

— Ó!

A dada asszott, sovány kezeivel törölgette aláhulló könnyeit, s a szegény gyermek lecsingő nyomorék lábait csokkolgatta fonnyadt ajkaival.

Kálozdy sietve utazott föl a fővárosba, a kis Palika elhelyezése iránt már előbb intézkedett ugyan, de mindig halogatta, mert fájó szíve nem tudott megválni a bájos arcú szerencsétlen gyermektől. Ó végtelenül szerette Palikát. Talán éppen azért, mert oly szerencsétlen volt. De most, miután az anya szívéből a mély gyűlölet lángját látta föllobbanni, elhatározta, hogy elviszi a háztól. Hát ha az orvosi tudomány segíthet még rajta?

Minél közelebb ért az intézethez, annál nagyobb reménység táplálta lelkét. Szinte látta is már képzeltben Palikát ép, egyenes lábakkal járni, szaladgálni. Valami oly rendkívüli, lázas öröm szállott szívébe, hogy mikor az intézet igazgatója, a hírneves orvos biztató szavakat mondott neki, nem volt képes magán uralkodni bángos zokogásban tört ki.

A kis Palika összezsugorodott lábakkal ült egy karosszéken, s okos figyelemmel hallgatta az orvos magyarázatát, mikor édes apja zokogásra fakadt, lágra nyitotta nagy kék szemét s korához szokatlan komolysággal szólt:

— Ne sirj apa! Palika is huszár lesz, ha majd meggyógyul!

Hosszasan szívéhez szorítva tartotta a bájos gyermeket, aztán elvált tőle. Az orvos megígérte, hogy minden héten értesíteni fogja őt a gyermek állapotáról, sőt Palika is fog irni egy-egy sort az édes atának.

Nehéz szívvél indult Kálozdy hazafelé. A vasuton egy kis oldalfülkébe húzódott, hogy teljesen egyedül legyen, hogy embert se lásson. Lelki szemei előtt elvonultak az élet letűnt éveit, visszagondolta a 10 év előtti eseményekre. Mily rajongóan szerette ő nejét, ki a megye első emberének, a főispánnak legszebb leánya volt. Akkor még nem látta, nem ismerte fel a szép leányban a hiú tetszeni vágyó nőt, a lelketlen asszonyt, ki képes nyomorekká tenni a méhében fejlődő életet, csak azért, hogy plasztikus szép alakját fitogtathassa a világ előtt.

hogy vajjon a két elemet összeakaszthatjuk-e egymással?

És ha most mégis némelyes zavar lett, ki ennek az oka? Önök az okai! Önök nyilatkoztak Isten és emberek előtt, hogy eleven helyeslik a dolgot, csak gyakorlati megvalósítását tartják időszertülnének, mert szelvaszítja a magyar társadalmat, s felekezeli egyenlenséget szül. De miért kellett azt épen Önöknek minden mélyebb, komolyabb megfontolás nélkül forgalomba hozni? Miért nem állottak oda tekintélyekkel az ügy élére, s magyarázták volna meg országnak, világnak, hogy nem kell félni, mert nem háború a szándékunk! De önök nem tették, hanem maguk jöttek ellenünk, nevéstégesen alaplalan jelszavakkal. És ha Önök csakugyan nem elvi ellenségei a kath. körnek, hanem csak gyakorlati nehézségeik vannak vele szemben, miért nem állanak félre az útból, miért nem hagyják a dolgot a maga mentére, miért lönek rá arra a zászlóra, melyhez önök is, — elvben — hozzácsüdték? Miért kellett egyik tekintélyes úrnak azt a kijelentést tennie, hogy ő minden erejével küzdeni fog a saját hatáskörében az eszme megvalósítása ellen? Hiszen ha saját véreink ellenünk törnek, hogy hitessük most már el a világgal, hogy szent célokért akarunk küzdeni?

Én csak egy ember állásfoglalását értem: a polgármesterét. Mert félti a kaszinót, melynek elnöke. Csak ez az egyetlen ok, a mi őt gondolkodóvá teszi, mert különben kész örömmel sietne a kath. kör táborába. A kath. ügy érdekében tett igen nagy szolgálatai pillanatra sem rendíthetnek meg beléje helyezett bizalmunkban, s nyilatkozatának őszinteségében. De legyen szabad kijelentenünk, hogy a kath. kör nem tör a kaszinó megbuktatására. Tagjai közül lehet elhódít néhányat, de a legtöbben tagjai maradnak, úgy is, ha

a kath. körbe beiratkoznak. A nemes verseny sohasem termelt rossz gyümölcsöt. Ne hadakozzunk tehát egymás ellen, hanem keljünk nemes versenyre, fogjunk kezét társadalmi életünk kiépítésében, a társadalmom rétegeit összefűző szálak megerősítésében.

A püspökök jogai és kiváltságai.

(Folytatás.)

Főpapi tisztéből kifolyólag őt ünnepélyes fogadtatás illeti meg. Ahányszor székestemplomába megy, akár azért, hogy ő maga végezzen szent ténykedést, akár azért, hogy valamely más papja által végzett szent ténykedésen részt vegyen, a főegyház egész káptalana és papsága, testületileg, a kereszt elávittele mellett, tartozik eleje a főtemplom ajtajáig kivonulni és őt ott fogadni, mely alkalommal a jelenlévő papok közül az, aki rangban első, tartozik az érkező püspöknek a keresztet esőkre nyújtani és a szenteltvízhintőt kezesök mellett átnyújtani. Szüntig tartoznak őt visszakísérni. Nagy ünnepeken pedig a teljes díszbe öltözött papság tartozik eleje vonulni a püspöki palota belső lakosztályaig és ugyanide vissza is kell kísérnie a püspököt.

Mikor az új püspök székfoglaló bevonulását tartja, a főegyház ajtajában az első méltóság tönjénzéssel és hódolati kezesökkel tartozik neki hódolni. Ez a tönjénnel és kezesökkel való hódolás mindannyiszor megilleti őt, valahányszor megéjje valamely templomába kánoni látogatás végett megérkezik. Nem elég tehát csak a szenteltvízes edényt odanyújtani, hanem a plebános fehér vesernyepalástban eleje nyújtja a tönjéntartót, amelyből a püspök a tüzre hint és erre a plebános részéről tönjénzés és kezesök következnek. Ezt a Pontific. Rom. a püspök fogadtatása esetére előírt szabályzatban világosan előírja, amit azért említek, mert sokak figyelmét elkerüli. Nemesak a megyés püspököt tartozik a székesegyházi papság a főajtónál várni és oda visszakísérni, ha-

nem a fölszentelt püspököt is. Ha ez utóbbi tagja a káptalannak és p. o. zsolozsma imádkozáson jelen van és megesk, hogy ezen imádság tartalma alatt valamely okból távoznia kell a templomból, akkor, hogy a kar imádkozása még ne zavartassék, csak négy kánonok tartozik őt az ajtóig kísérni és onnan visszatérve a többiekkel tovább szoltározni. Egyébiránt olyan székesegyházaknál, ahol állandóan van egy fölszentelt püspök a megyés püspök mellett, a segédpüspöknek is van rendes egyházi udvara és szertartásmestere és az a szokás, hogyha főpapi tenykedést jön végezni a megyés püspök helyett, éppen úgy várják, mint amazt. Erre ugyanis világos egyházi rendelkezés van, amiből olyan eset is volt, hogy egy előregedett magyar püspök, mikor már segédpüspökre szorult, a papságnak megrendelte, hogy ha a segédpüspök jön bérmálni, annak se ne harangozzanak, se eleje ne menjenek stb. stb.

Mert hát minatunk dicő Magyarországon nagyon szeretik és erősen kultiválják a táblabíró észjárast és virtust. Hogy hol történt, azt nem írom ide, de nem nálunk történt, mert itt el volt rendelve, hogy a segédpüspököt mindenben mint a megyés püspök alteregóját kell honorálni. Ebben tehát mi, sokat kritizált erdélyiek előbbre voltunk.

Ez az ünnepies fogadtatás tehát püspökre nendi jog, melyet a fölszentelt püspököknél alsóbbrendű bármely apát, prépost vagy praelátusnak igénybe venni VII. Sándor pápa hivatolt rendelkezésének 6. §-a szerint szigorúan meg van tiltva. Nem árt ezt leszögezni azért sem, mert tudok rá példát, hogy valaha régen egy vidéki kánonok, azt az egy szál barátot, aki nagy kiterjedésű parochiája gremiumán leledzett, keresztrel, aspersoriummal kirendelte maga elé a temploma ajtajába. Oh, mert nagy volt mindig az emberi hiúság taláiban és pongyolában egyaránt; és mert vajni kevesen értették föl annak az angol közmondásnak a veletét, hogy sok emberben éppen annyira hiúság, mint amennyi esze hiányzik.

Tagadhatatlan, ő most is szerette még a szép asszonyt, de ha rá gondolt a nyomorék gyermeke, oly ádáz düh, mondhatni gyűlölet szállotta meg lelkét, hogy képes lett volna összeszorított hatalmas öklével durván leütni azt az asszonyt. De ez az indulat csak pár pillanatig tartott; egyszerre csak maga elé képzelte az ép lábú kis Palikát, a mint az mosolyogva szalad eleje, s átöleli az édes apa nyakát. Langyos sugar áradt szét lelkében e gondolatra, előbbi vad érzése eltűnt nyomtalanul, mint esőndes éjszakán a hulló esőilág.

November vége felé jart már az idő. Kűm szelel őszi verőfény öntötte el a tájat; még nem kezdődtek el az erdőbontó, sivatós szelek, csak itt-ott csillogtak az árnyékos helyeken az első érzéstől helyei.

Kínézett a rohanó kecsi ablakán, észre sem vette a haladó időt; a vidék már ismerős volt, látta, hogy nemsokára haza érkezik. Éppen akkor ért a vonat az állomásra, mikor az őszi nap hirtelen aláhanyatlott a hegyek mögött egy vértengerbe.

Az állomáson Boros uram az öreg gazdatiszt várta.

— Nos, mi ujság? — kérdezte a szótlanul álló Borostól.

— Nincs semmi különös Nagyságos uram, minden rendjében van, csak a kis Pista urfi gyöngékedik, a torka fáj szegénykének, azt mondják, hogy be kellene ójtani, vagy tán már be is ójtotta a doktor.

— Hajts! — kiáltott Kálozdy a kocsisra — gyorsan, ha belepusztulnak is lovaim! Istenem! Istenem! hát már ezt is el kell vesztítenem!

Kétségbeesetten vetette magát a kocsiba. Tudta ő jól, hogy mit jelent az, mikor a gyermeket be kell ójtani. Az a szörnyű járvány, az a leselkedő gonosz ellenség, a gyermekek halálos ellensége, a difteritisz ragadta karjaiba második fiát, az elkényeztetett Pistikát. Mikor a faluba érkezett, már huzták a toronyban a kis lélekharangot. Az öreg Boros alig tudta fölvezetni a kastélyba a támológó Kálozdyt. Ott feküdt a drága gyermek a hófehér vankosok közt élettelenül; arcán a halál keze simított végig. A kis ölomkatonák, az ő kedves huszárjai szétzórva heverték mellette a takarón, mintha egy kegyetlen háború dúlta volna fel az egész ezredet. Az ágy mellett lerokkadva térdelt a szép asszony s mikor férje belépett, egy sikoltással önkívületlen esett végig a puha szőnyegen. Az öreg dada fénytelen, száraz szemekkel állott az ágy mellett, egyetlen hang sem jött ajkaira, csak lassan oda vánszorgott a felőrült Kálozdyhoz, átölelte annak reszkető lábait s fonyadt arcához szorította. Csak nagy későre tudott pár szót rebegni:

— A Palika meg van mentve! Oh a Palika meg van mentve!

Igen! A Mindenható bölcsessége eltávolította a szegény nyomorék gyermeket a halálos veszedelemből; ha apja el nem viszi, úgy most

két kis koporsót vinnének ki a kálozdi esőndes temetőbe.

Szomorú, sivar napok köszöntöttek be a Kálozdy kastélyba. Gyász, kétségbeesés hangja verte föl időnként a halotti esőndet. Kálozdy né az egykor híres szép asszonyt úgy megváltozott, mintha egy rom lett volna. Naphosszat elült egy helyben mozdulatlanul s nézte a kis Pistike játékszereit, az ölomkatonákat, melyek portól lepetten heverték egy asztalkán. Meg a kis töröttlábú huszár is köztük volt, úgy látszik, visszatettek szegénykét újra az ezredbe.

Kálozdy fájdalma is leírhatatlan volt, nemán járt-kelt az emberek között, nejevel alig váltott egy-két szót, csak akkor derült föl arcán egy sugár, mikor a fővárosból egy levelet hozott a posta. Az igazgató értesítette, hogy a gyermek szépen halad a javulás útján, már neha lábra is áll s mire az első tavaszi madárdal megcsendül a kálozdi erdőkben, Palikát haza lehet szállítani, úgy fog az szaladni az erdő lombos fái közt, mint a mokus.

Március elején már tavaszodni kezdett, édes nyhe szellők sóhajtoztak a galyak közt, a kis falucska a Kálozdy kastéllyal úgy nézett ki a lankás hegyoldalon, mintha egy napkeleti tündérváros ragyogott volna a tavaszi fényben.

Minden előtörő fűszál, minden sarjadó falevel bódító illatot lehel. A nap aranyos arca mosolyogva tünt elő a kék bársony takaró alól. Az örök természet ragyogó pompával indult előre a fejlődés, az ébredés útján.

Az ünnepélyes fogadtatás rendjén már szóba került a kézesök is. Ez a fennálló egyházi törvényes rendelkezések szerint szintén a püspökrendi jogok egyike. A megyés püspököt pedig föltétlenül megilleti minden alattvalója, papja és híve részéről egyaránt.

Való igazság, hogy ezt nálunk a civil urak közül sokan nem szeretik, holott eszük nélkül kezét csókolnak az asszonyoknak.

Nem akarom azt a közelfekvő argumentumot érvényesíteni, hogy amekkora fáradtsággal és férfiúi önérettel a kedves hölgyeknek kezét csókolnak, — megtehetik a püspöknek is; nem pedig azért, mert ez a kétféle kézesök nem komparabilis dolog. Mégcsak a néhai való jó Kovács Miklós híres anekdotájával sem kapacitálnám őket; miért, mert az ilyen észjárásu katolikusokra csakugyan kár a jó szó. A ki katolikus hívő keresztény létere nem érzi, hogy miért kell a püspöknek kezét csókolni, az bizony algha érezte, algha becsülte az atyai kéz áldását és az ilyen a mennyei Atya kezének áldásait iránt is rég elvesztette minden haláját, minden érzékét. Napirendre térhetek felettük, legfőkébb az előbb fölémített anglus szentenciait ajánlanám még szíves figyelmükbe.

A kézesök által kifejezésre juttatott hódolathoz hasonló, de belső értékére nézve sokkal nagyobb jog az, amely szerint a megyés püspökért a szentmise derekán, az n. n. Canonban, mindjárt a pápa nevének felmentése után mindenrendű pap, aki az ő megyéje területén misézik, nevének felmentésével imádkozni tartozik. Innen van, hogy rendszeren kezelt sekrestyékben, az átutazó idegen papok tájékoztatása okából, táblán kifüggesztve a püspök neve is olvasható. A püspök nevének felhívása a Canonban csak Rómában marad el, abból az egyszerű okból, mert ott a pápa a püspök. Hogy mennyire diszes jog ez a kánonszerű ima, kiviláglik abból is, hogy azt maguk az uralkodók is megkivánták. Így maga az osztrák Konkordátum is kialakította azt az osztrák eszár részére, sőt az abszolutizmus idején kiadott bécsi misekönyvekben bele is toldották: et pro Imperatore nostro N. N. — Hogy nálunk van-e joghatálya ennek a rendelkezésnek, arról

érdemes volna vitatkozni; jöllehet mi, magyar papok az apostoli királyt már szép eszterdökkel előbb honoráltuk ezzel, semmint a böles osztrákok alkujá támadt.

(Folytatjuk.)

Egyetem és internatus.*)

Egy kis hozzászólás.

A Fogarasy alapolról sokat irtak már. Én azonban csak e lap hasábjairól ismerem ezt az ügyet s azért csupán az innen szerzett ismeretre támaszkodva nyílvánitom egyéni nézetemet. Mi legyen hát? A mit az alapító akart. Első sorban kath. egyetem. A ki elvből, vagy más okból könnyedén mást akar, jobb ha felreáll. Melyik fakultás legyen előbb? Semmi esetre sem a theologiai. Fogarasy püspök nem akarhatta, hogy csaknem az egész alap felemlesztésével a theologian állítson az eddiginél megbízhatóbb tanácsokat az örök és megdönthetetlen igazságok hirdetésére.

Talán első sorban inkább — a theologia későbbi hozzájárulásával — bölesészeti és jogtudományi fakultást ohajtott. De minek is ép első sorban a theologiai s azután ki tudja mi kor a többi fakultás? Eszembe jut egyik általán praktikusnak ismert, de immár néhai paptársam mondása: „Ne nagyozjunk. Erdély oly szegény, hogy 229 plebániából 180-ra nem lánegész és doktor kell, hanem szerény igényű és jó pap. A sok dr. medicinae a piculért egymást falja fel, s fájdalom más tere is így van. Az kellene csak, hogy sok lánegszszel bíró vagy anélküli doktort disponáljanak; akkor a közönség nem az egyházi és világi kitüntetésben levőket, hanem az egyszerű papokat fogja még kitüntetetteknek nézni.” Tulzának látszik, de valóban nem

* Annak idején kijelentettük, hogy ezt a kérdést napirenden tartjuk a minden oldalról való megvilágítás céljából. Ez a hozzászólás olyan indítványt vet fel, melynek révén a szélesebb körű érdeklődés megindulhat. A mi álláspontunk ismeretes, (tróviden szövege: a kath. egyetem felállításának elvileg hívei vagyunk, csak az elhamarkodásnak nem), de azért minden irányú a lapos megbeszélésnek készséggel tért nyitunk. Epen ezért az érdeklődőknek felhívjuk a figyelmét arra, hogy olvassák el a nagynevű Fogarasy püspök alapító levelét, melyet az Igazgató Tanács mult évi jelenésében egész terjedelmében közzétett. Ennek ismerete nélkül nem igen lehet a tárgyhöz érdemleg szólni. Szerk.

Csak Kálozdyné maradt kétségbejött, szomorú állapotban. Az ébredő tavasz mintha csak fokozta volna fájdalmát. Neha oly lázas, kítőró zokogás fogta el, hogy környezete a legrosszabbtól tartott; majd ismét dermesztő némaságba merült, mi az első lépés az örülltség felé.

Mióta Palikát az intézetbe vitték, soha még kérdést sem tett fölére, mintha nem is létezett volna a világon, mintha nem is az ő gyermeke lett volna, az elhalt Pistikát azonban folytonosan emlegette.

A fakadó tavasszal, március első napjaiban azonban különös változáson ment keresztül. Egyszer csak azt látták, hogy a Palika arcképe előkerült valamelyik asztalfiókból s azt napestig gyönyögeden simogatta s láthatólag gyönyörködik benne. Egyik napon Palika ócska ruháit szedte elő a szekrényből s azokat tisztogatni, s rendbe hozni kezdte, majd megint szép rendbe visszahelyezte őket a szekrénybe. Ferjével ritkán találkozván, az öreg dadával kezdett Palikáról beszélgetést, sőt nem egyszer fakadt sírásra, midőn a dada a gyógyuló gyermeket emlegette. A husvétü ünnepek közeledtekor már nem bírt magán uralkodni, lázas idegességgel járt-kelt egész nap a szobákban, rendezett, takarított s a kis Pistika egykori játszó szobáját teljesen átalakította, a cselédség előtt folytonosan Palikát emlegette s szavaiból az anyai szeretet édes melege áradt ki.

A nagy hét elején indult Kálozdy a fővárosba, hogy a teljesen fölgöygyült gyermeket haza hozza. Eddigélén soha sem beszélte nejének a szerencsétlen gyermekről, de most mikor útra készen ki akart lépni a szobából, oda ment nejéhez, s nyugodt hűdséggel csak annyit mondott:

— Palika után megyek!

Kálozdyné lelégzete előállott, pár pillanatig mereven nézett ferjére, aztán hirtelen lehajolt s megcsókolta ferjének a kezét. Ebben a kézesökben benne volt minden! Boecsúatkozás, mely bánat, lázas öröm, anyai szeretet. Abba a sötét lélekbe, mely a szép tesiben lakott, beviláglant egy fénysugár, s az a sugár átvarázsolta az asszony lelkét teljesen.

Másnap délután már otthon volt Palika. Szép, egyenes magatartással, de lassú léptekkel közeledett apja oldalán, az édes mamához. Valami szomorú háj ömlött el arcán, mikor kissé bátoranul megszólalt:

— Édes mama! engedj meg, hogy bejőjék hozzád, most már nem vagyok nyomorék.

Az anyai szeretet kítőró sikojával rohant Kálozdyné a szép gyermek elé, letérdelt előtte, átfogta gyöngé kis lábait s fuldokló göresös zokogással rebegette:

— Édes, egyetlen drága gyermekem!!...

az. Igazságos, ha a munkás megkapja megérdemelt bérét — s ha a theologiai akademiát reformálva a közviszonyokhoz közelebb hozzák és az ismeretkört kibővítik, de talán még sem a theologiai oktatás mostani hiányos rendszere az oka első sorban annak, hogy tanult embereink $\frac{3}{4}$ része szabadkőmives, vagy hitetlen, hanem a hírneves és tudósok mondott egyetemi, böleszeti és jogtudományi tanárok előadásai. Csak akkor legyen theologiai fakultás s vele kapcsolatos doktoratus előbb, ha biztosítani és megvalósítani is tudják a szabadkőmives férfiak megterítését, vagy a bölesészeti és jogtudományi oktatás (mint a példa tanít) mai irányzatú hatásának megállítását.

Egyetemi internatus? Sok nyomorúsága van a mainak még mindig. Segíteni kell a bajokon, azonban a tulzást itt is kerülni kell. A kath. egyetemet elvből, vagy könnyedén ellenezni nem szabad. Mit ér az örök és megdönthetetlen igazságok cáfolatával foglalkozó egyetem mellett felállított modern, kényelmes egyetemi internatus? Ha örök igazságokért lelkesedő egyetemi internatusi ifjúságot ohajtunk, akkor tessék a palotaszzerű internatusban újabb milliókkal beállított, versenyképes bölesészeti és jogtudományi előadók alkalmazni. És mi volna ez? Titkos egyetem. Miért ne legyen tehát — ha lehetne — nyilvános egyetem? Az első cél sikerelensége esetén, a kath. egyetemi internatus a neki megfelelő részt az alapító rendelkezése szerint föltétlenül megkaphatja. Annak elődöntését, hogy vajjon az a gondviselészerű férfiú, — ki az egyházmegyei kíségitő alap létesítésén fáradozott — ha most élne, s látna a tényleg felmerülő nehézségeket mit akarja, az egyházmegyei papság véleményére bízom. Egyéni véleményem befejezésekor azt az indítványt vetem fel, hogy az erdélyegyházmegyei espersek kerületek a Fogarasy-fele alap hová fordításáról, illetőleg miként való felhasználásáról a tavaszi kongresszuson határozatilag nyilatkozzanak (s a kérdés tanulmányozására arra vállalkozó egyeket ideje korán szemeljenek ki, hogy az egyházmegyei papság ide vonatkozó gondolkodása ismeretessé legyen. A fontos kérdés mindnyájunkat érdekel — no meg zslán több szemből lát!

Határszéli.

H I R E K.

— A gyfehérvári kath. kör alap-szabálytervezetét az elnökség beküldte már a belügyminiszteriumhoz. Hamivágo szerdán fogadta püspök úr ő méltósága a jelentést tevő elnökséget. Ő méltósága kifejezte benső örömét a kör megalakulásán s megígérte hathatós támogatását s elfogadta a kör főpártfogóságát.

— **Klasszikus estély.** A brassai róm. kath. főgimnázium tanári karának mindenesetre eredeti ötlete támadt akkor, mikor elhatározta, hogy a régi görög és római klasszikusokat felkelti nyomavesszett sirkükből s megszólaltatja beszédes ajuknak a gimnáziumnak, a humánus szellem egyetlen istapolójának, falain kívül is azzal a célzattal, hogy az estélyen résztvevő intelligens közönséget elvonja a szokásos hushagyó keddi zajosabb mulatozástól. Így a brassai a vig farsangot tisztes hangulatot keltő, finom, nemes szellemi élvezettel és gyönyörűséggel zárták be f. hó febr. 16-án. Megmutatták, hogy okkal-móddal még a két-hároméves év előtti világl szellemét is fel lehet használni a keresztény világnézet támogatására.

Fennebb eredeti ötletnek mondottuk egy klasszikus este rendezését, de bátran mondhatuk volna merésznek is. Ugyan kit érdekelte

mai napság, a dekadencia és szecesszió világában egy régen rombadőlt volna erotikus kítőrése, mesélő beszéde avagy vigjátékában viszatükröződő apróseprő furcsasága.

Emlékszünk még jól arra a pár év előtt kitört Elektra lázra, mely bizonyos ideig valószínűleg elfogta a színházlátogató közönséget Budapesten és Kolozsvárt, sőt a vidéken is. Magunk is tanúi voltunk ennek, de azt is észrevettük, hogy azt a láz nem Sophokles hatalmas szelleme, nem is az ő külön világa okozta, hanem a görög színpad sajátos újdonsága és főleg Jászai Marinnak, a páratlan magyar tragikának, megrázó művészete, mellyel a görög világnézetnek ezt a megtestesítőjét, Elektrát, hozzáunk közelebb hozta játékaival; szinte modern gyűlölködő, bosszúálló asszonyként tette retentető módú kítőrése szenvedélyességével. És a láz mégsem tartott sokáig a meddig tartott is, indokolatlan volt. Nem hiába, hogy beállott az ellenhatás s az első előadás után (1890. dec. 30.) pár hónappal (1891. máj.) már megkezdik Rákosi Jenő parodisztikus Elektrájának előadását. Mindezt pedig azért mondjuk el, hogy annál jobban kitűnjék a brassai főgimn. vállalkozásának nehézsége s hogy annál jobban tudja mindenki méltányolni azt a meglepő s nálunk páratlanul mondható sikert, melyet elérték Karneval bohó herceg kizárásával is. — A tíz pontból álló műsört valóban tájékozott kéz állította össze. Képvisele van ebben a görög karének, az anakreonpajkosabb hang, a klasszikus elbeszélő költszet két főalakjának, Homérosnak és Vergiliusnak, fő műveiből egy érzelmes, megható s egy megrázó részlet, felbűgött a keseregő elegia, valamint az epikureista gondtalanság — s ezt a változatos, különböző hangulatokon átvezető programot befejezte a komédia. Egyébiránt álljon itt a műsor s beszéljen magáért:

1. Karének, Pindarostól (521—440 Kr. e.). Előadja az ifjúsági egyeskar. Karvezető: Bögözy Béla VIII. o. t. 2. Hektor és Andromache bucsuja. Részlet Homéros (Kr. e. X. sz.) „Iliás”-ának VI. énekéből. Szavalja: Böszörményi Lajos VII. o. t. 3. Csataira fel! Irta Tyrtaios (Kr. e. VII. sz.) Előadja: Fábrián Tibor VIII. o. t. 4. Dalok. Anakreonról (Kr. e. VI. sz.) Szavalja: Török Sándor VIII. o. t. 5. Egy veréb halálára. Irta Catullus (87—54 Kr. e.) Előadja: Török Sándor VIII. o. t. 6. Laocoon. Részlet Virgilius (70—19 Kr. e.) „Aeneis”-éből. Szavalja: Matheovits Ferenc VII. o. t. 7. Leuconoehoz. Óda. Irta Horatius (65—8 Kr. e.) Szavalja: Zakariás Jenő VIII. o. t. 8. Bűcsü Rómától. Irta Ovidius (45 Kr. e. — 15 Kr. u.) Előadja: Schenk Gyula VIII. o. t. 9. Az ügyvédek nyomorusága. Irta Juvenalis (47—130 Kr. u.) Szavalja: Zakariás Jenő VIII. o. t. 10. A foglyok (Captivi.) Dráma 5 felvonásban, írta Plautus (234—184 Kr. e. fordította Csiky Gergely

— Szép műsor, gazdag műsor s mégis, mint értesültünk, az előkészületre aránylag kevés időt fordítottak, úgy hogy a szereplő ifjúság rendezés és köteles munkájában megzavarva egy pillanattal sem volt. Brassó intelligens közönsége hálás is volt a nyújtott ritka szellemi élvezetért, szokatlan nagy számban vevén részt az estélyen s adván kifejezést illő elismerésének. — Mi a magunk részéről csak még egy megjegyzést fűzünk az eddigiekhez. A közönség javarésze előtt egy teljesen ismeretlen vagy már rég elfelejtett világot tártak fel — hogy így mondjuk — részletekben és jelenetekben. A teljesebb világosság okáért talán nem ártott volna, ha röviden egy pár szóban az egyes program pontok megmagyaráztattak volna akár nyomtatásban, akár talán előszóval. Így talán jobban megértették volna Hektor és Andromache

bűcsüját, avagy Ovidius megható bűcsüsát Rómától s a többi is. Ez a kis kifogásunk nem von le az érdemből semmit s csak őszintén gratulálhatunk a brassai főgimn. lelkes tanári karának és értelmes, a klasszikusköret buzduló ifjúságának.

Itt említjük meg azt is, hogy a szokatlan újdonság ingere a gyulafehérvári főgimn. tanári karának is lecsalta két tagját Brassóba t. i. Zlamál Ágostot és Szporni Jánost.

— **Halálozás.** Az udvarhelyi róm. kath. esperesi kerület papsága úgy a maga, mint az elhunyt számos rokonainak nevében, szomorodott szívvel tudatja, hogy a jó pápátárs, a buzgó lelkipásztor és szerető rokon Laiber Antal oroszhegyi nyugalmazott lelkész, munkás életének 76-ik, papságának 48-ik évében, békével viselt rövid szenvedés és a végszentségek ajlatos felvétele után folyó hó 11-én éjjel 11 órakor, az Úrban esedeseen elhunyt. A megboldogultnak porhüvelyét folyó hó 13-án az Oroszhegyen végeztetett szertartás után Sz-Údvarhelyre szállították és d. u. 3 órakor a közökháztól az ottani r. k. temetőbe kísérték, és örök nyugalomra a családi sírboltba helyezték. R. in pace!

— **Mégis csak „riadalom”.** Bizony riadalmat okoz a „Kath. Kör” bizonyos körben, habár ez nem is volt célja. Multikori állításainkat még jobban megerősíti a Gy. H. legújabb száma. „Védekezés” címen hosszabb cikket közöl, melyben eleitől végig lapunkkal foglalkozik a nála megszokott gyanúsító modorban. Haragszik, hogy mi a Kath. Kör mellett foglaltunk állást. Hát ez igazán szívreható! (Többet nem mondunk reá.) Azt mondja, hogy védekezik! Ki ellen? Hát támadunk mi? Ez már igazi Don Quihotoskodás! Legyen ez is kedve szerint! Mi ebben sem fogjuk háborgatni. Ezek helyett azonban teszünk utóbbi cikkére egy felvilágosítást és egy felszólítást.

Azt mondja a Gy. H., hogy ha a Közm. a Kath. Kör egyes ellenesének szavait szó szerint közölte volna: „akkor ezek egészen másképpen ütöttek volna ki.” (Szerinte t. i. a felszólalók javára!) Hát abban igaz van, hogy ha a felszólalásokat szó szerint közöltük volna, egészen „másképpen ütöttek volna ki”, de mi éppen lojalitásból nem tettük. Ha azonban kívánják, megtehetjük utólagosan. Mődunkban áll! Lássuk jobban űtnek-e ki akkor?

Ezzel kapcsolatban állítja továbbá a Gy. H., hogy a Közm. „nem szí vissza semmi állítást... a mint nem tette meg ebből az ügyből kifolyólag az egyházmege két tekintélyes tagjának sem, a kikre vonatkozólag kérétek a nyilatkozat közlését”. Az állítás első felére azt mondjuk, nincs okunk visszaszívásra, mert igazat írtunk. Az állítás második feléből minden magyarul értő ember azt olvassa ki, hogy az egyházmege két tekintélyes tagja felkérte a Közm. szerkesztőségét szavaiknak helyreigazítására. Nohát erre határozottan és nyíltan kijelentjük, hogy ebből egy betű sem igaz, mert a Közm. szerkesztőségét ilyen irányban senki fel nem szólította sem szóban, sem írásban. Ha felkéri e tekintetben — régi szokása szerint helyet adott volna. Nyilatkozattassa ki tehát a Gy. H. a hivatkozott két tekintéllyel ennek ellenkezőjét: akkor tudni fogjuk kötelességünket, amíg azonban ezt nem teszi, a Gy. H. vonja le magának az öt megillető jelzőt.

— **A mi nem igaz.** Nem igaz, hogy a „Kath. Kör” alakuló gyűlésén a tagsági kötelességnek egy évre való megállapítását Péter János avagy Körödy Péter dr. sürgette volna — mert ezt Balla István állami el. isk. igazgató tette, az előbbieket csak hozzászóltak.

Az sem igaz, hogy az alakuló közgyűlés határozatképpen kimondta volna, hogy az

első aláírók sem jogilag, sem erkölcsileg (mintha a jelen esetben e kettő nem egy volna) nem kötelezők — csupán az az igaz, hogy két felszólalás történt ilyen értelemben. Ez pedig még távol áll a határozat-kimondástól. (Ezek a refleksiók különben a Gy. H.-ra vonatkoznak, amely szegény Aristidest egyszerűen le akarja főzni. Csakhogy ehhez egy új Aristides kellene.)

— **Jóteknycélú színelőadás.** Zsúfoltságig megtelt teremben, előkelő közönség előtt folyt le f. hó 14-én este a nagyszabású m. kir. állami főgimnázium tornacsarnokában „A szökevények” című vigjáték előadása. A magvas, tiszta nyelvvellett megirt darab időtöleg ható erkölcsi irányt követ és minden szavában, egész szerkesztésében és nagyszerű kidolgozásában az igazi tanfelfűra, az ifjúság valódi barátjára, ismerőjére és szerető nevelőjére vail. Tartalma röviden az, hogy árva gyermekek, kik második gondos anyjukat, az árvaházat egy meggondolatlan pillanatban könnyelműen elhagyták, megbánva és beismerve nagy hibájukat, oda ismét visszatérnek. Mindenki örömmel elteve szemlélte, hogy mily bámulatosan folyékonyan, mily kiváló biztonsággal mozdulataikban és testtartásukban és mily értelmes hangsúlyozással adták elő a róm. kath. Terézvárház növendékei szerepeiket. A pontos, szabatos előadás betanításában Thomandl József terézvárházi szülvívő az érdem, ki faradhatatlan, nagy szakavatottságra valló buzgalmat fejtett ki a darab sikere érdekében. Ugyancsak méltó dícséret illeti meg Kmóskó István terézvárházi ének-és zenetanítót is, ki a darabban előforduló zene és énekszavakat a gimnáziumi növendékek zenekarával és az alkalomra kiválasztott énekesekkel nagy készületséggel adatta elő. A kis szereplőket az utolsó fölvonásban föllépő két szavalót és az ifjúsági zenekart folyton nagy tetszésnyilvánításával halmozta el a közönség. Az előadás bevezetével a jelenlévő nagyszámú hallgatóság viharos éljenzésben tört ki és a szünni nem akaró eljenzés között látni óhajította a szerzőt, ki végre megjelent az emelvényen a folyton növekedő „éljen” kiáltások zajában. Talán nem követünk el indiskreciót, — hisz már Nagyszabásúban mindenki tudja, — ha eláruljuk, hogy a darab szerzője Prokupek Sámuel, t. pápai kamarás, a róm. kath. Terézvárház érdemes igazgatója, ki a színi előadás rendezésével is szép összeggel gyarapította a Mária-Terézia szoboralap vagyonát.

A pénztári hivatal üzenetei.

- 1.) Rendes tagsági díj évi hat korona.
- 2.) Ugy a tagsági díjak, mint az előfizetések mindig a pénztári hivatal címére küldendők. (Gyulafehérvár, vár.) A hirdetések díja a kiadóhivatalhoz (Papp György, Gyulafehérvár-úr.).
- 3.) Lezáratott 1904. febr. 16-án.
 - A.) Az 1904. évre teljesen beküldötték illetményeiket azok, kiknek címszádján a következő számok vannak: 2, 4, 8, 17, 24, 29, 37, 58, 61, 64, 81, 86, 87, 92, 94, 109, 111, 117, 120, 124, 125, 130, 135, 139, 152, 161, 162, 163, 167, 171, 176, 181, 182, 191, 196, 199, 204, 209, 215, 223, 225, 227, 228, 231, 236, 243, 244, 245, 246, 302, 310, 316.
 - b.) Felévre előfizettek: 30, 33, 39, 42, 53,* 67, 75, 93, 108, 112, 114, 137, 146, 151, 184*, 187, 190,* 192, 194, 203, 213, 220, 235, 311, 313. —
 - c.) Negyedévre előfizettek: 84, 88, 121, 131, 158, 179.
 - B.) Az 1903. évre teljesen beküldötték illetményeiket: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 19, 22, 25, 26, 27, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 47, 48, 51, 55, 57, 59, 60, 63, 68, 69.

* A régi hátrétek rendezését is körjük.

73, 76, 78, 79, 80, 82, 91, 95, 99, 102, 105, 115, 116, 118, 119, 126, 127, 129, 132, 134, 138, 140, 145, 150, 159, 160, 166, 168, 173, 180, 186, 201, 212, 214, 216, 219, 225, 229, 230, 232, 233, 234, 247, 293, 304, 306, 309, 318.

b) Felelvel 1903-ról hátralekban vannak: 28, 65, 97, 123, 133, 193, 224, 241, 307, 308.

c) Negyedével hátralekban vannak: 1, 54, 77, 104, 154.

Mint hogy ezen évre úgy az előfizetéseik, mint a tagdíjak esedékessé váltak: kérjük a mellékelt postautalvány szíves igénybe vételét.

C.) 1903 évről egészen hátralekosságok: 15, 16, 18, 49, 50, 62, 66, 71, 72, 85, 96, 103, 107, 113, 122, 136, 143, 148, 153, 172, 183, 185, 189, 197, 198, 205, 206, 207, 210, 242, 300, 301, 303.

D.) Még 1902. évről is hátralekban vannak: 83, 90, 149, 165, 169, 178.

Kérjük úgy a hátralekban, mint a jelen évi illetékek szíves beküldését.

E.) Mint hogy az 1) pont szerint a rendes tagok nem négy, hanem *hat* koronát kötelesek fizetni, még kiegészítendő és az 1904. évi illetékekkel fizetendő: 23 (14 K.), 100 (10 K.) 142 (14 K.) 147 (14 K.) 156 (14 K.) 164 (8 K.), 174 (14 K.), 195 (14 K.), 218 (4 K.)

F.) Az üzenetet lásd Királyok I. k. 19 r. 24 v. 11, 46, 70, 74, 157, 200, 211. Jó lenne, ha nemesak a címszalagok közt, hanem a pénztári naplókban is szerepelhetne már a nevük.

G.) Több évről hátralekosságok: 20 (22 K.), 55 (30 K.)** 84 (20 K.), 101 (40 K.)** 106 (10 K.) 141 (21 K.) 144 (22 K.) 170 (16 K.) 175 (22 K.), 177 (32 K.), 208 (20 K.), 222 (34 K.), 238 (20 K.) 312 (24 K.), Kérjük a szíves kiegyenlítést. Megjegyzendő, hogy az összegbe az 1904. évi illeték is be van számítva.

Kiváló tisztelettel
a pénztári hivatal.

— Nyilvános számadás. A balázsfalvi római kath. templom építésére utóbb adakoztak: Ó Fensége József főherceg 50 kor., a gyulaférvári székeskáptalan 50 kor., Ince Antal verespataki főszolgabíró ivén 61 kor. 40 fillér, Tóth Kálmán verespataki jegyző gyűjtése 52 kor., gróf Dessewffy Béla 15 kor., Erődi Dávid tövisi plébános ivén 14 kor. 14 fill., a tapoleai főszolgabíró ivén 15 kor., a szarvasi főszolgabíró ivén 12 kor. 90 fill., Barácz Albert esperes ivén 12 kor. 20 fill., a felsőmihályfalvi előjáróság ivén 11 kor. 80 fill., az iglói polgármester ivén 11 kor. 30 fill., Miskolc város 10 kor., a nagyszécsényi főszolgabíró ivén a ferenczendi zárdá 10 kor., Sebestyén Mózes alesperes 10 kor., Bodó Albert alesperes 10 kor., Szombathely város 10 kor., a maróthi takarékpénztár 10 kor., a nyírbátori főszolgabíró ivén 7 kor. 70 fill., a nagysomkúti főszolgabíró ivén 6 kor. 20 fill., Dráva-Vásárhelyi község 6 kor., a rahói főszolgabíró ivén 6 kor., Csánytelek község előjárósága 5 kor., a esaktornyai főszolgabíró ivén 6 kor. 50 fill., az ókánizsai előjáróság 3 kor. 40 fill., a felsővisői főszolgabíró ivén 3 kor. 16 fill., Schmall György káplán 3 kor., Schall István plébános 3 kor., Karácsony József 3 kor., Csiki János áll. előjáró 2 kor. 60 fill., a bekéscsabai főszolgabíró ivén 2 kor. 50 fill., szilágységi főszolgabíró ivén 2 kor. 20 fill., albertirsai takarékpénztár 2 kor., Kocsuba Emil gyógyszerész 2 kor., stridói jegyző 2 kor., Tóth Vilmos körjegyző 2 kor., dr. Póka Dezső 2 kor., Werner Ferenc jegyző 2 kor., Felsőszentgyörgy előjárósága 1 kor., élesdi főszolgabíró ivén 2 kor., Réthy Béla 2 kor., a tókai főszolgabíró ivén 2 kor., Bründl Róbert főszolgabíró 1 kor., Bihari Gyula kör-

jegyző 2 kor. 50 fill., a nyitrai főszolgabíró 1 kor., id. Rohonczy Zsigmond 20 kor., ifj. Rohonczy Zsigmond 20 kor. összesen 481 kor. 94 fillér, melyért az egyházközség előjárósága hálás köszönetet nyilvánítja. Nem mulaszthatja el és kedves kötelességének tartja az egyházközség előjárósága Ince Antal verespataki főszolgabíró úrnak és ugyanodalavó Urbán Mihály m. kir. bányamérnök úrnak külön is megköszönni a gyűjtés körül tanúsított hazafias buzgóságukat és szíves közreműködésüket, a minék köszönhetni azt, hogy a főszolgabíró úr rövid idő alatt 61 kor. 40 fill. gyűjtött, a mérnök úr pedig a kinstári bányászok között gyűjtött 50 koronát és eredményezte Tóth Kálmán jegyző szép gyűjtését.

— **A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitünő konyhakerti terményeket akar,** az fedezze magsziküségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében, Rottenbiller-utca 33. A czég idei árjegyzéket, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitünő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágjodonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

— **Eladó orgona.** A szentferenciek szárhelyi zárdatemplomában egy törött oktáv besztáru nyolc változattal bíró orgona előjárósá asztallal érdekeltettek jutányos árban eladó. Ára 600 korona. Szállítás és felállítás megvívót terheli. Egy kis takarítás illetőleg hangolás után, melyet a felállításnál úgy is alkalmazni kell, teljesen használható mű lesz kisebb templomban. Bővebb főlvilágosítással szolgál a zárdafőnökség.

EGYESÜLETI ÉLET.

A segesvári oltáregyesület estéjeje.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Segesvár, 1904. február.

Tkts Szerkesztő úr!

Engedje meg kedves Szerkesztő úr, hogy e becses lapokban, mely tudomásom szerint kies hazánkban igen elterjedt és a kath. híveknek kedvenc lapja, a segesvári oltáregyesület estéjéről röviden referáljak. Örömmel írok, és örömet szerezne a közéletnek, mert díszeskedni akarok, hogy az Isten esakugyan segíti működésünket. Az estély megtartását régóta terveztük, találgattuk, hogy mely napon tartsuk meg, és bizony nehéz volt elhatározni. Alkalmos helyiség, hol elérhetünk és mulathatunk, csak egy van Segesvárt, ez pedig a farsang minden szombatjára és vasárnapjára előre ki volt fogadva, esakis február 13-ára nem. Nem esoda, hisz ez ominozus szám! Mi aztán kifogadtuk ezen napra az egyetlen helyiséget, a varósház nagytermét. A 13-as dátum fényezetőve közlekedett. Megelőzőleg napokig esett az eső, ködös, sáros idő mutatkozott. Hm! Hm! 13-as dátum, sáros, esős idő, bizony-bizony agrodunk. És mi történt? 13-án reggelre gyönyörű napos időnk lett, egész napon át melegen sütött a nap, felszáradt a sár, estvére pedig zsufozásig megtelt a varósház nagyterme közönséggel, a villamos csillárok is mosolyogva szórták fényüket szebbnél-szebb asszonyokra és leányokra, a válogatott közönségre.

A közönséget a pénztárnál az egyesület elnöknője szokott nyájasságával, a teremben a rendezőség elnöke jól szervezett gárdájával fogadta. E figyelemért elismerés illeti a rendezőséget. — Körülbelül 1/2-9 ora lehetett, midőn az estély programos része kezdetét vette, Lőrinczy D. VIII. oszt. tanuló ügyesen szavalta Gedő vár-

asszonya című költeményét Kiss Józsefnek; Szegedy és Brotya kisasszonyok két cimbalmon kiváló bravúrral adtak elő népdalokat. Ezt követte Meisel József plébános úr humoros felolvasása a babonáról, ügyesen alkalmazva az életre; majd a postás zenekar Bíró, Dobribán, Predics, Róth és Antal urak vonós quintettjében gyönyörködtünk, végül Predics úr adott elő egy ügyes monológot, mintegy feleletül a plébános felolvasására, hogy ő mivel ember, tehát „nem vagyok babonás.”

Tíz óra már elmúlt, midőn kezdetét vehette a tanc, mely a legjobb kedvvel világos virradtig tartott.

Ime nem a 13-as szám, sem a napokig tartó esőzés nem értett. Isten megsegítette az oltáregyesületet. Volt szép közönsége, s volt ám szép anyagi haszna is, mert dacára a 200 koronát meghaladó kiadásnak, és dacára a farsangon anyagilag megtépázott közönségnek, mégis 112 korona tiszta hasznót juttatott e mulatság az oltáregylet pénztárába.

Mondjunk itt hálás köszönetet a tervezőnek, rendezőknek és a nagy közönségnek.

Segesvári.

IRODALOM. MŰVÉSZET

* A „Havi Közlöny” előfizetési felhívása a ft. lelkeskedő papsághoz. Szíveskedjék mutatványfüzetet rendelni a „Havi Közlöny” c. lelképásztorkodási folyóiratról, legcélszerűbben a múlt évi decemberi füzetet, melyben egy egész évfolyam részletes tartalomjegyzéke kétségtelenül bizonyítja, hogy a „Havi Közlöny” a ft. lelkeskedő papságnak, az elméleti és gyakorlati lelképásztorkodás terén egyaránt, nagyon használható szakközlönye, útmutatója és tanácsadója. Mint ilyen ajánlották e folyóiratot egyházmegyéik ft. papságának a múlt. és mlt. érsek és püspök urak ismételtlen is körleveleikben, s a esanádi, erdélyi, győri, nagyváradi és veszprémi kegyelmes főpásztorok azt is megengedték, hogy a szerényebb javadalmaszú lelkészek a folyóirat évi 10 kor. előfizetési árát a templompénztárból fedezhessék. A „Havi Közlöny” — immár XXVII. évfolyamával — megjelenik minden hónapban négy nagy iven (128 hasáb). Az egyes füzetek rovatai a következők: Pápai körlevelek. (Alloctiók). Irányékek. (Az elméleti és gyakorlati lelképásztorkodás, az erkölcstan, a liturgika, az egyházi és világi jog, a társadalmi tudományok stb. köréből). Gyakorlati és beküldött kérdések fejtegetése. Anyakönyvi ügyek. (Kiváló tekintettel az új rendre.) Liturgikus apróságok. Főpásztori körlevelek ismertetése. Katholikus krónika. Egyházi és egyházi ügyekre vonatkozó világi törvények és rendeletek. Vegyesek. (A lelképásztorokat érdeklő s a lelképásztorkodásra vonatkozó apróságok.) Irodalom. Személyzeti hírek. Tára. Hirdetések. És mert a füzetek rendes keretében már a múlt évben sem adhattam helyet mindazon egyházi és világi törvényeknek és rendeleteknek, melyeket közlés céljából összegyűjtöttem s m. t. olvasóimnak rendelkezésükre adni o hajtottam: ez új évfolyamhoz „Egyházi és egyházi ügyekre vonatkozó világi törvények és rendeletek Tára” címmel, egyelőre időnkint megjelenő, ingyen mellékletet adok, melyet azután — ha a ft. lelkeskedő papság támogatása lehetővé teszi — minden egyes füzethez csatolni szeretnék. Ezek alapján bátorodom a „Havi Közlöny”-t ismételtlen is becses figyelmébe ajánlani s egyben tisztelettel megkérni, hogy a folyóiratot szíves megrendeléséig szintén kitüntetni méltóztassék. A „Havi Közlöny” egész évi ára

** Az ígéret . . . !

10 korona vagy megfelelő számú intenció elvállalásáig. A nt. segédlelkész uraknak, ha számokban jelentkeznek megrendelőkként, hajlandó vagyok a folyóiratot leszállított áron megküldeni. Megjegyzem, hogy új előfizetőknek az 1902—1903-iki évfolyamoktól felezőn 5—5 korona-rt (etiám erga sacra) készségesen szolgálók. — Intenciókat azonnal asszignálhatok. Temesvár-Gyár város (róm. kath. plebánia), a postabélyeg kelte. Kiváló tisztelettel Patzner István, szentszéki ülnök, r. k. plebános, a „Havi Közöny” szerkesztőkiadoja. Egyben minden ünnepi alkalomra igen megfelelő ajándékkönyvekül ajánlom a fordításomban és kiadásomban megjelent következő műveket. 1. Két elbeszélés a római egyház első századaiból. (Koszorú és korona. — A száműzöttek.) Irta Dr. De Waal Antal. 260 lap. Ára füzve 2 kor. 40 fill. (4 sacra.) köve 3 kor. (4 sacra.) 2. Bátor és Híven. Egy gardatiszt emlékiratai XVI. Lajos svájci ezredéből. Irta Spillman József. Történeti regény. Két kötet. 572 lap. Ára füzve 5 kor. (9 sacra.) egy díszes vászonkötésben 6 kor. (11 sacra.) 3. A Woxindoni Csodavirág. Történeti regény Stuart Mária utolsó évéből. Irta: Spillman József, Jézustársasági atya. Két kötet. 527 lap. Ára füzve 4 kor. (9 sacra.), egy díszes vászonkötésben 6 kor. (11 sacra.) 4. Nagyobb és kisebb műfordítások. 239 lap. Ára füzve 2 kor. 40 fill. (4 sacra.) köve 3 kor. (5 sacra.) Rendkívüli árleszállítás. Mindazon t. előfizetők, a kik mind a négy művet egyszerre megrendelik, valamennyit füzve összesen 11 korona (18 sacra.) köve 14 kor. (22 sacra.) kedvezményes áron kaphatják. — E megrendeléseknél a megfelelő összeg előzetes megküldését kérem. Az intenciókat azonnal vagy később is asszignálhatom.

* A „Zászlónk” VI-ik számáról. Ez a szám most jelent megében a nagybőjt elején. Nem érdektelen nézni azt, hogy a szent kereszténységnek édes-bús merengését az Üdvözítő szenvedésének titkain miként igyekszik ez a lap a modern lélek számára érthetővé tenni és elfogadhatónak bizonyítani. Mindjárt a címképen, amely megint új, játékról hazatérő deákok egy erdőszéli keresztfát koszorúznak meg. A nagyobbak karjaikba kapják kisebb társukat és emelik a magasba, föl-föl egész a tövissel koronázott Üdvözítő fejéhez, hogy ezt a szomorú fejet tisztelje meg mindnyájuk nevében soha nem hervadó bizalmuk jelével: a fűzerbe kötött örökzölddel. Mennyit beszél ez a páratlan kedves, hangulatos diák-ötlet az érző leleknek! És micsoda kilátást nyit ehhez az ifjúság-koszorúzza kereszthez a nagy betűkkel föléje tűzött egyetlen szó: „Zászlónk!”

És ez az alaphang hullámzik végig az egész szám 32 oldalán, mind a 20 cikkén és 50 gyönyörű képen. Nehol egész dominante-vá lesz, mint Prohászka ragyogó fejtegetésében: „Lehet-e a szenvedést szeretni?” Majd mélyen, szívhez szólón bú, mint az egyik, sokat szenvedett, derék kongreganista nekrológiájában. Van benne Japánról, csillagászatról, hajókról, mozdonyokról, ifjúsági kedvtelésekről, háborúról stb. stb. szó, hol trefásan, hol komolyan, de mindig tanulságosan. J. szívvel ajánlhatjuk e meglepően olesó lapot mindenkinek, a ki szereti az üde, romlatlan ifjúságot. Egész évi előfizetése csak 2 korona. Családi olvasmányának is beválik. Minden előfizetőnek az eddig megjelent összes számokat megküldi a Zászlónk kiadóhivatala (Budapest VII. Damjanich-u. 50).

A szerkesztő üzenetei.

S. K. A névtelenül, jegy vagy megjegyzés nélkül megjelenő vezetőket rendszerint a szerkesztő szokta írni. — tehát az a kérdezett kettő is onnan származik.

M. L. De bizon olvastuk az említett lapnak azt a bizonyos sajtóbizottsági tudósítását. Eleinte megütöttünk

majd bosszánkodtunk is, de aztán lecsillapodtunk. Mi nemcsak címet vindikálunk, de a megfelelő munkát is végezzük. Egyébiránt mindenki olvashatja a lap homlokát s akkor eloszlik a kétség, így az öné is. Ami a lap homlokára nyomtatva van — ezen dolgot illetően, — abban ez idő szerint még változás nem állott be.

CSARNOK.

Szigetek apostolai.

(Vége.)

Szomorú napra virradtam esütörtökön (okt. 3.) a teljes szelesödés miatt. Sok hal uszkált sajkám körül, de fogni nem tudtam. Eszembe jutott a halál. Mint villám lövelt át agyamon a gondolat, hogy szunyoghálom jó lesz halat fogni. Ki is vettem kötelet többször, de nem fogtam semmit.

A nap lecsúszott az ég peremén. Vacsorának egy-két eppet ittam a tengernek sós vizéből. A szunyoghálózt megint kivettem, de nem fogtam semmit. Elaludtam, de folyvást felriadtam, mert földet mutogattak az állomképek; majd azt képzeltem, hogy gyermekek éltel hoznak.

A péntek is (okt. 4.) reménykedéssel telt el, napközben Kempis Tamást olvastam. Este megint nem fogtam halat a szunyoghálóval, pedig a vízben sok hal nyüzsgött. Végképen ki levén fáradva, közömbösen feküdtem le; el is aludtam, de álmom nyugtalan volt, mert folyvást játszó gyermekek lármáját véltem hallani. Reggel (szombat) négykor szírteket vettem látni, de mikor közelebb értem felhőknek bizonyultak.

Sajkámak délnek irányított. Elvégeztem a reggeli imát, szentolvasót és szolozsmát. Tíz órákor megint elindultam a rózsafűzért. Úgy éreztem magamat, hogy el vagyok veszve. Lélegzetem gyöngült; testem mozdulatait alig éreztem. Ittam néhány csepp vizet a tengerből annak a meggyőződésben, hogy utólsor iszom, mert lehetetlen tovább élnem. Eszembe jutottak édesanyám, fivérem és hugom. Elővettem egy falat papirt és megírtam ceruzával a következő sorokat:

Jézus, Mária, sz. József! Legyen meg Isten akarata!

Szeretett édesanyám!

Koporsóban írom utolsó bucsumat. A tenger áramlata messze elragadott a szárazföldről. Egy hét óta keresek földet, de nem találok semerre. Most még teljesen eszméletlenül vagyok, ámbár nagyon elgyöngültem. Meghalok kötelességem teljesítése következtében Isten dicsősége és a halhatatlan lelkek üdvösségeért. Ölelek téged, fivéremet és hugomat. Ha Isten magához vesz, imádkozom értetek; ti is emlékeztek meg a purgatoriumban szenvedő lelkemről. Azután imádkoztam, majd sírásra fakadtam. Keveset pihenven, fölálltam, körülnéztem és — földet láttam. A sajkámak elejére vánszorogtam.

Ez volt szombat (okt. 5.) délután 2 órákor. Még egy nagy akadály állt utamban: az áramlat megnehezítette, hogy partot érjek.

Mégis part felé irányítottam a sajkát. Mire 6 órákor lement a nap, öt perere voltam a parttól. Mert a hullámok visszavetettek, arra szántam el magamat, hogy összetöpretem a sajkát a szírteken, mert nem érhetek másként partot. Egyenest nekimentem tehát a partnak, de a sajka elfordult jobbra; második kísérletnél a sajka balra tért ki. Órákig tartott az erőlködés. Végre fölkapta egy erős hullám a sajkát és átobta a szírten. Történt ez vasárnap (okt. 6.) reggel.

Nonuti szigeten kötöttem ki, de a missziótól 3 óra távolságra voltam. Egy benszülött elvezetett a misszióra, ahol gondos ápolásban részesültem.

Mert a kath. misszió erős gyökeret vert, amennyiben a hívek száma 8 ezerre rúgott, a Szentszék 1897-ben ap. helynökség rangjára emelte a Gilbert csoportot. A misszió alapítója, ft. Bontemps atya ezt nem érte meg, mert április elején jobb létre szenderült.

Az angol kormány levén 1892 óta a szigeteknek ura, elvben szabadságot élveznek a kath. híthírdetők és hívek, de a prot. tisztviselők okkal-móddal saját felekezeti ügyét szolgálják a gyarmatokban is. Így p. o. nem engedik meg, hogy prot. szülők kath. iskolába járassák gyermekeiket; követelték néhány kath. templom lebontását, mert igen közel állanak az uthoz.

A kath. misszió mindameitelt szépen fejlődik. Az illető szerzetesrend gyarapítja a híthírdetők számát, legközelebb pedig apácák is érkeztek, ami rendkívül fontos a nőnevelés és betegápolás szempontjából. A szebb jövőnek biztosítása végett ft. Leray ap. vikárius orvoslást kért az angol helytartónál az alárendelt tisztviselők túlkapasai ellen. Egyebek közt ezeket mondja a helytartó rendeletében:

— A Gilbert és Ellice csoportokon a kath. misszió teljes szabadságot fog élvezni. A misszióknak híthírdetői bárhol tarthatnak fenn kath. iskolákat.

Más tekintetben is biztosítja ft. Leray ap. vikárius a misszió jövőjét, mert a székhelyet Nonuti-ból áttette Butaritari szigetre. Utóbbi belesik a gőzhajók fővonalába, tehát könnyebb teszi a közlekedést, olesőbbakká a bevásárolt cikkeket. Ez a változás nehezebbre esett Nonuti kath. híveinek, akik első zsengei voltak a misszióknak.

— Ti hem hagyhattok el, mondják ezek a hívek, mert mi küldtünk levelet értetek. A pápa és előjáróitok Namutirra küldtek. Namutiba szálltatok ki és helyezkedtetek el; a többi szigetre azután mentetek. Itt élt, halt meg és van eltemetve Tama Etuare (Bontemps Ede) atya. A misszióknak főhelye tehát Nonuti. A pápa Rómában lakik, mert sz. Péter, az első pápa, Rómában halt meg. A Gilbert szigeteknek Rómája Nonuti.

Megható ragaszkodása a népnek, de a misszióknak jövője követeli ezt a változást, mert csökkentvén a misszió kiadásait, több költség marad az iskolák és tanítók fontartására.*

— A *máréfalvai* (Udvarhely m.) r. k. kántortanítói állásra az iskolszék pályázatot hirdet.

Jövedelem: a) a hitközség pénztárából a kepe értéke 550—580 kor., b) tandíj 40 kor., c) birtok jövedelme 40 kor., d) ájtatos alap és tanítói alaphoz 45 kor., e) stola 40—50 kor., f) államszegély (fizetési kiegészítés) 150 kor. s arra jogosultaknak korpótlék.

Személyes megjelenés és próba megkívántatik. Pályázati határidő március 6-ika bezárólag.

Máréfalva, 1904. febr. 17-én.

György Lázár.

isk. szék. elnök.

* Volt 1898-ban 57 iskola; kerültek évenként és egyenként 300 frankba, ami évenként 17 ezer frank. A 15 pap, fráterek és apácák fontartása kerül évenként 15 ezer frankba. Az utazások szigetről-szigetre főlemészenek 5 ezer frankot. A misszióknak tehát évi 37 ezer frank kádása van. Kapott pedig a misszió 1903-ra a Lyoni-misszió társulattól 33 ezer frankot. A hiányt egyes jötvők pótolják; vajha akadnának olvasóink között is.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg-nő is, termést nem hoz, ezért sokan nem érték el eredményt eddig. — hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskátly és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legeske-lyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezen-kivül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyebre használható részek-ből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fény-nyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levele: ölapján tudatja.

Cím: Ermeleki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, Székelyhíd, u. p.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí- orvos-féle

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketiséget, fulfajást, fül- és nagyothallást, még idült eseték-ben is. Egyedül kapható üvegje 2 frt a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerárában. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatott 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi
eremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett meg azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom ned- vessége** nincsen befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle- letünkben 450-nél több **új orgona** máu került ki.

Raktaron kitünő hangú **harmoniumok** minden **nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenemű **javitásokat, hangolásokat és át- építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMLOM FESTÉS.

Első orszá- gos műfes- tészeti és iparmű- vezetintezet

Apítottatott 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hereceprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tazsilo gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császká Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkeszege folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegé- nyebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arekép, mert örök heese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az areképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott szellet

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—